

בבית הדין הצבאי לערעורים

בפני :

אל"ם ארז פורת - שופט

בעניין :

ח/XXX רב"ט י' ז' – המערער (ע"י ב"כ, סרן עומר קנובלר)

נגד

התובע הצבאי הראשי – המשיב (ע"י ב"כ, רס"ן מרק פרי ; סגן שמעון אוחנה)

ובעניין :

התובע הצבאי הראשי – המערער (ע"י ב"כ, רס"ן מרק פרי ; סגן שמעון אוחנה)

נגד

ח/XXX רב"ט י' ז' – המשיב (ע"י ב"כ, סרן עומר קנובלר)

ערעור על פסק דין של בית הדין הצבאי לתעבורה במחוז שיפוטי המטכ"ל שניתן בתיק מטכ"ל (תעבורה) 1/16 (אלי"ם אורלי ירון – שופטת) ביום 9.2.2016. ערעור התביעה (קולת העונש) התקבל. ערעור ההגנה (חומרת העונש) נדחה.

פסק-דין

1. המערער הורשע על-פי הודאתו, בבית הדין קמא, בעבירה שעניינה שימוש ברכוש צבאי שהוא רכב, שלא למטרות הצבא, לפי סעיף 79(א) לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 וסעיף 36(א) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961. כעולה מפסק דינה של הערכאה קמא, ביום 3 בינואר 2016, סמוך לשעה 21:30, נטל המערער מפתחות של כלי רכב צבאי מסוג דודג' ראם שחנה ביחידתו, מתוך כספת במשרד הרס"ר, שנותרה פתוחה. למערער הייתה נגישות למשרד זה, מתוקף תפקידו הצבאי. המערער החל לנהוג ברכב כשהוא לבוש מדים ונושא את נשקו הצבאי. הוא יצא את שערי היחידה, נסע לביתו, ושם, בעקבות הפצרותיו, הצטרף לנסיעה חייל נוסף, רב"ט אינגרוב, שהיה חברו של המערער. המערער וחברו נסעו ברכב הצבאי לגן

ציבורי בחיפה, שם בילו בצוותא עם חברים נוספים, כשבסיום הבילוי הסיע המערער את חבריו, לבתייהם בחיפה. לאחר מכן שב המערער ונהג ברכב הצבאי לעיר נצרת, כשרב"ט אינגרוב נוסע עימו. המערער חזר ליחידה עם הרכב רק סמוך לשעה 02:45. בדרכו חזרה ליחידה התקשר המערער אל חיילת ששמרה בעמדת הש.ג., שהמערער אמור היה להחליפה בשעה 02:00, וביקש כי תמשיך בשמירה עד שיגיע, מכיוון ש"נתקע עם הרכב", והוא צפוי לאחר. החיילת הסכימה לבקשתו. מששב ליחידה, הבחין בו הקצין התורן, ואז החל המערער במסכת של מעשים שנועדו להסוות את משך יציאתו מהבסיס: לקצין התורן מסר כי נסע עם הרכב לבקר את אימו החולה, לזמן קצר, ואף ביקש ממנו שלא יחשוף את המעשה. כן פנה לרב"ט אינגרוב וביקשו למסור גרסה שקרית, לפיה נסע לבקר את אימו החולה, ומהחיילת ששמרה בש.ג. ביקש כי תמסור שהבחינה בו כשהוא יוצא מהיחידה רק בשעה 02:00.

2. אין חולק כי המערער נהג ברכב הצבאי האמור פעמיים נוספות: שבוע לפני האירוע שפורט לעיל, נהג ברכב הצבאי בלוויית רב"ט אינגרוב לשפרעם, ושבוע קודם לכן נהג ברכב הצבאי, בשתי הזדמנויות שאירעו באותו יום, למרכז הכרמל בחיפה, לצרכים אישיים, וחזר אחר כך ליחידה. למותר לציין כי מכלול הנסיעות ברכב הצבאי היו ללא רשות מפקדיו של המערער.

3. המערער לא החזיק מעולם ברישיון נהיגה צבאי או אזרחי, וממילא לא היה בידיו רישיון נהיגה המתאים לנהיגת כלי הרכב הצבאי בו נהג, שהוא רכב כבד וגדול, הטעון רישיון מתאים.

4. ביום 14 במאי 2014 נשפט המערער בבית המשפט לנוער בגין עבירה דומה ונוכח המלצת שירות המבחן אז, נמנע בית המשפט מלהרשיעו. נגזרו לו באותו הליך העמדה במבחן למשך חצי שנה, במסגרתה התחייב להשתתף בקבוצת אור ירוק, שהיא קבוצה טיפולית, וכן פסילת רישיונות נהיגה למשך שישה חודשים, על תנאי שבמשך שנתיים לא יעבור על העבירה שביצע, וקנס והתחייבות כספית להימנע מעבירה.

5. בית הדין קמא עמד על המסוכנות הרבה שאפיינה את מעשי המערער כש"אך בנס לא הסתיימו המעשים בפגיעה בגוף או חלילה בנפש". הוטעם כי המערער נהג ברכב נסיעות "ממושכות מבחינת זמן ומרחק... חלקן הארי בתנאי חשיכה" ואף הסיע אחרים עימו. כן ניתנה הדעת להיבטי הפגיעה במשמעת הצבאית הטמונים במעשים: המערער ניצל את תפקידו הצבאי לצורך השגת מפתחות הרכב, התחמק ממשימת שמירה ואף ניסה להסוות את מעשיו, כשהוא מבקש מחיילים אחרים שישקרו למענו. בנסיבות שפורטו נקבע מתחם ענישה הנע בין ארבעים וחמישה ועד מאה

ועשרים ימי מאסר לריצוי בפועל "בכליאה ממשית או בעבודות צבאיות", וזאת לצד פסילת רישיונות נהיגה לתקופה "שלא תפחת מעונש המינימום הקבוע לחוק".

6. בקביעת העונש ניתנה הדעת לעברו של המערער, שלא הורתע מהעונש שנגזר לו בהליך המשפטי הקודם, ומנגד, לחוות דעתו החיובית של מפקדו ולמצבם הרפואי של הוריו, שאינם בקו הבריאות, אינם עובדים ונסמכים על שולחן רשויות הרווחה. בנסיבות אלה נגזרו למערער תשעים ימי מאסר לריצוי בכליאה ממשית, מאסר על תנאי, פסילה מלקבל או להחזיק ברישיונות נהיגה צבאי ואזרחי בפועל למשך שלוש שנים, וכן הפעלת עונש הפסילה על תנאי שהוטל בהליך הקודם, במצטבר לעונש הפסילה שנגזר, כאמור. כן הוטלו עונשי פסילת רישיונות על תנאי וקנס, והופעלה התחייבות להימנע מעבירה, שהוטלה על המערער, בהליך הקודם בעניינו.

7. המערער עתר להקלה בעונשי המאסר ופסילת הרישיונות בפועל שנגזרו, והתביעה הצבאית, בערעורה, עתרה כי לענישת המשיב יתווסף רכיב של הורדה בדרגה, לדרגת טוראי.

8. בערעורו, טען המערער כי מתחם הענישה שנקבע בעניינו היה מחמיר יתר על המידה, ואף יש להקל בענישה שהוטלה בין גדריו של המתחם. המערער הפנה לפסיקה המלמדת, להשקפתו, על כי הענישה בעניינו מחמירה, שלא מטעם מוצדק. עוד נטען, כי לא באה כל ראייה שהמערער נהג שלא בזהירות, הוא לא היה מעורב בגרימת תאונת דרכים ואף לא יוחסו לו עבירות תעבורה נוספות, מלבד נטילת הרכב ונהיגתו. עוד נטען כי הכספת בה הושארו מפתחות הרכב נותרה פתוחה בניגוד לנהלים, וכי המערער לא הפקיר את עמדת השמירה, שכן דאג שחיילת אחרת תשמור במקומו. המערער שב והיפנה לנסיבותיו המשפחתיות והאישיות, כפי שפורטו בפני בית הדין קמא: הוריו חולניים ואינם עובדים, הוא התקשה בהשתלבות במסגרות וחרף קשיו אלה שירת כשנה, לשביעות רצון מפקדיו. כן הודגש כי הודה במיחוס לו כבר בתחילת החקירה ואף בבית הדין.

9. בהתייחס לערעור התביעה סבור המערער כי תמהיל הענישה הכולל שנגזר לו חמור אף מעבר לנדרש, ואין כל הצדקה להחמרה עונשית נוספת, ומכל מקום העתרות לערעור התביעה תבסס הצדקה נוספת להקלה ברכיבי הענישה האחרים, כעתירתו.

10. התביעה הצבאית עתרה לדחיית הערעור. נטען כי המערער "הימר" על חייו וחיי אחרים שנסעו עימו, ואף הזדמנו לכביש בסמוך לרכב בו נהג. להשקפת התביעה מעשי המערער, בייחוד שעה שנשנו, מחייבים ענישה מרתיעה, אף מעבר לזו שנגזרה. החמרה זו, כך נטען, מתחייבת אף נוכח עברו הפלילי בעבירה דומה, שבוצעה זמן קצר יחסית, כשנה וחצי, לפני האירועים נשואי הערעור. בנסיבות אלה סבורה התביעה כי אין כל הצדקה להקלה בענישה, תוך שצוין, כי הפסיקה אליה הפנתה

ההגנה כללה בעיקר מקרים בהם לנהג הנאשם היה רישיון נהיגה מסוג כלשהוא, ולפיכך מיומנות מסוימת בנהיגה, מה שאין כן בענייננו.

11. התביעה סבורה, כי בשל היבטי הפגיעה במשמעת המשתקפים ממעשי המערער, כאמור בפסק דינה של הערכאה קמא, ונוכח הצברם, מתחייבת פגיעה בדרגת המערער. צוין, כי בפני הערכאה קמא עתרה התביעה להורדת המערער מכל דרגה ובית הדין קמא לא פירש בגזר הדין, מה טעם ראה להימנע מכך.

דיון והכרעה

12. המערער ההין ליטול רכב צבאי כבד ולנהוג בו, שעה שאין בידו כל הכשרה מוסמכת לנהיגת כלי רכב כלשהוא, ובוודאי לנהוג בכלי רכב בעל מאפיינים ייחודיים, ככלי הרכב בו עסקינן. המערער נהג בכלי הרכב למרחקים ארוכים וממושכים, לעיתים בחושך כשהוא מסיע עימו מפעם לפעם גם אחרים. בכך סיכן באופן משמעותי ומתמשך את חייו, חיי הנוסעים עימו ואת חיי המשתמשים בדרך, שהזדמנו בנתיב נסיעתו. היתה זו נהיגה שבה כמעט הוכתב מראש אסון קשה, שמזלו הטוב של המערער ואפשר, כדברי הערכאה קמא, נס של ממש, הביאו לכך שלא נגרמו בעטיים של המעשים פגיעות בגוף ובנפש. העובדה כי לא יוחסו למערער עבירות תעבורה נוספות, אינה מקהה את המסוכנות הרבה שבעצם נהיגת רכב על-ידי נהג חסר מיומנות. המעשים חזרו ונשנו, וחדלו רק בשל תפיסת המערער.

13. מימד חומרה משמעותי נוסף הוא חזרת המערער לסורו, חרף הליך משפטי בעניינו, כשנה וחצי טרם הסתבכותו הנוכחית. התחייבותו בהליך הקודם להימנע מלנהוג ללא רישיון נותרה בעלמא, ומעשיו כעת מעידים כי אמירת הדברים נועדה כדי להביא להקלה בעונשו, מבלי שעמדה מאחורי הדברים כוונה כלשהיא לממשם.

14. מעבר לסיכון התעבורתי המתמשך שהמערער יצר במעשיו, יש בדברים משום פגיעה קשה במשמעת הצבאית, עת המערער עשה ברכוש הצבא כבשלו, כשהוא עוזב את הבסיס פעם אחר פעם ללא אישור, מבזבז משאבים צבאיים יקרים למילוי רצונותיו האישיים והחברתיים, כשאת מפתחות הרכב הוא משיג, תוך ניצול האמון שהופקד בידיו כחייל ביחידה.

15. על-פי ההלכה הפסוקה תתערב ערכאת הערעור בענישה שהטילה הערכאה הדיונית רק במקרים חריגים, ואם נפלה בגזר הדין סטייה מהותית מרמת הענישה הנוהגת. פסיקת בית המשפט העליון שבה והדגישה כי:

"המציאות היומיומית בכבישים אינה בטוחה מטבעה, ועל כן יש להחמיר עם אלו המעלים את רמת הסיכון בה באופן משמעותי" (ע"פ 5626/14 לנקין נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 2.8.2015)).

אף פסיקתו של בית-דין זה שבה והדגישה כי:

"כלי רכב הינו מכונה שתפעולה באופן בלתי זהיר עלול לגרום לפגיעות קשות. הקטל בדרכים שאנו עדים לו השכם והערב, נובע ביסודו, מחוסר זהירות באופן הנהיגה. מעשי המערער יצרו סיכון חמור ומתמשך, זאת בהעדר ידע מצידו בנהיגת כלי רכב בכלל וכלי הרכב הספציפי בו נהג, בפרט... על בתי המשפט לעשות למיגור תופעות של נהיגה חסרת זהירות, בין היתר בדרך של הטלת ענישה מחמירה, שמטרתה הרחקתו מהכביש של מי שמסכן את הציבור בנהיגתו שלוחת הרסן" (ע"ת/6,7/14 סמ"ר רובינוב נ' התובע הצבאי הראשי (2014)).

בשים לך לכך שהמערער ביטא זילות מתמשכת כלפי חיי אדם, ולנוכח עברו הפלילי כאמור, סברתי כי אין בענישה שנגזרה משום חומרה יתירה המצדיקה את התערבות ערכאת הערעור. בית הדין קמא היה ער לנסיבות האישיות של המערער ואלה הביאו למיתון הענישה ברכיב המאסר, שנגזר באמצעו של מתחם הענישה. אף מישכה של פסילת הרישיונות הועמד על פסילת המינימום שבחוק, כשלכך נצברה רק תקופת הפסילה על תנאי שהייתה תלויה כנגד המערער. דומה כי למערער ניתנה הזדמנות להשתקם במסגרת ההליך המשפטי הקודם בעניינו, ומשנמנע מכך, מעלה הדבר ספק ממשי בדבר כנות רצונו להשתקם כעת.

16. באשר לעתירת התביעה לפגיעה בדרגת המערער סברתי כי יש להיעתר לה. כאמור, המעשים, לפי טיבם, חותרים תחת המשמעת הצבאית ויש בהם סטייה מנורמות ההתנהגות הבסיסיות הנדרשות מכל חייל. המערער לימד על עצמו, במעשים חוזרים ונשנים, כי אינו ראוי למעמד הפיקודי. בנסיבות אלה ראיתי לקבל את ערעור התביעה ולהורות על הורדת המערער לדרגת טוראי.

17. תוצאת האמור היא שערעור ההגנה על חומרת העונש נדחה, וערעור התביעה על קולת העונש מתקבל, באופן זה שלענישת המערער יווסף רכיב של הורדה לדרגת טוראי.

ניתן והודע היום, כ"ח באדר א' התשע"ו, 8 במארס 2016, בפומבי ובמעמד באי כוח הצדדים.

ארז פורת, אל"ם

שופט בית הדין הצבאי

ל ע ר ע ו ר י ם

חתימת המגיה: _____

העתק נאמן למקור

סגן קורל מכני

תאריך: _____

קצינת בית הדין